

Hochmanová, Dita

**Slzy a smích Henryho Fieldinga : maskulinita a zdvořilost v Británii 18. století
: resumé**

In: Hochmanová, Dita. *Henry Fielding between satire and sentiment : politeness and masculinity in eighteenth-century Britain*. First published Brno: Masaryk University Press, 2023, pp. 91-93

ISBN 978-80-280-0403-3; ISBN 978-80-280-0404-0 (online ; pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.79534>

Access Date: 27. 06. 2024

Version: 20240215

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

RESUMÉ

Slzy a smích Henryho Fieldinga

Maskulinita a zdvořilost v Británii 18. století

Tato studie se zabývá tím, jakou roli sehrály romány spisovatele Henryho Fieldinga v kontextu vytváření nové identity vznikající střední třídy v první polovině 18. století, kdy probíhala všeobecná společenská reforma vytříbenosti chování a současně se měnilo i pojetí zdvořilosti. Takovéto společenské změny nabídly novinářům a spisovatelům příležitost ovlivnit podobu budoucích společenských vzorů chování pro velkou část společnosti. Populárním zdrojem informací o moderním stylu vystupování se staly časopisy jako *The Tatler* a *The Spectator*, které byly založeny Richardem Steelem a Josephem Addisonem. Velké pozornosti se těšily také romány, které se staly nedílnou součástí procesu novodobého vzdělávání, a spisovatelé tak získali možnost své čtenáře nejen pobavit, ale také ovlivnit jejich hodnoty a přístup ke společnosti. Díky své schopnosti reflektovat mnoho různých literárních vlivů zaujímá dílo Henryho Fieldinga jedinečné místo mezi zanikajícím světem klasických hodnot a pokrokovými normami moderní společnosti. Stejně jako články Addisona a Steela, i Fieldingovo vykreslení lidské povahy a mnohých možností příkladného chování mělo nepochybný vliv na soudobé čtenáře, a proto také musel své vypravěčské postupy přizpůsobit rychle rostoucí čtenářské obci, která zahrnovala členy různých sociálních skupin.

Rostoucí počet a různorodost čtenářů také vyvolávaly obecné obavy o kvalitu prózy a její roli při vzdělávání, stejně tak jako o schopnost čtenářů romány správným způsobem interpretovat. Tyto obavy se promítly do Fieldingových metod komunikace se čtenářem, jako jsou např. detailní komentáře a narativní strategie, které měly zajistit vytváření správných úsudků a pochopení díla. Fielding vyzývá své čtenáře, aby si tříbili své soudy o společnosti při interpretaci různých kauzálně propojených situací a postav a ovlivňuje jejich úsudek krátkými esejemi, vytvářením paralel a kontrastů mezi postavami i využitím mnoha

jiných literárních postupů. Takto Fielding vytváří komplikovaný a často i poněkud nejasný systém ironických pohledů a satirických protikladů, kterému čtenáře vystavuje a nabádá jej k nalezení vlastního porozumění, čímž poukazuje na stále aktuální problém významu kritického myšlení v procesu vzdělávání a vytváření morálních hodnot.

Kniha zkoumá roli románů Henryho Fieldinga v kontextu všeobecné reformy veřejného vystupování a blíže se soustřeďuje na vývoj maskulinních vzorů, které jsou spojeny s měnícím se chápáním zdvořilosti v letech 1742–1751. Publikace prezentuje analýzy Fieldingových obrazů maskulinity v souvislosti s dynamickými požadavky na ekonomické, politické a estetické standardy, a tak nabízí přínosný a komplexní pohled na jeho dílo v dobovém kontextu. První kapitola popisuje Fieldingovu složitou situaci na začátku jeho kariéry romanopisce a mapuje jeho přístup ke stále přísnějším požadavkům na vytříbenost a morální nezávadnost prozaických textů. Dále vymezuje jeho dílo vůči předchozí literární tradici a spojuje nové Fieldingovy tendence v použití satiry s dílem filozofa Anthonyho Ashleyho Coopera, třetího hraběte ze Shaftesbury, a také s tvorbou jeho přítele, malíře Williama Hogartha. Jejich pohled na neomezené použití důvtipu a využití posměchu jako zbraně v boji s nešvary společnosti se stalo základem pro Fieldingovo vytvoření nového žánru komické epiky v próze a definování principu dobře mířeného posměchu, který využívá ve svých románech. Tato kapitola dále charakterizuje Fieldingovo zobrazení nové podoby mužnosti, které demonstuje na postavách Josefa a Abrahama Adamse ve svém prvním díle Joseph Andrews. Jeho zpodobnění Josefa jako muže s něžnými rysy, citlivou ale i statečnou povahou a pevným morálním základem reflektuje vývoj pojetí hrdinství, který upouští od stoického přístupu ke světu a přiklání se k možnosti svobodného vyjádření emocí, které je považováno za důkaz nepředstírané dobroty a schopnosti empatie. Přestože postavu faráře Adamse Fieldingovi současní čtenáři nebrali moc vážně kvůli jeho zmatené nepozornosti, autor v ní zachycuje rys dobročinnosti, který pro něj byl důležitým znakem moderního chápání mužnosti, a poukazuje na silný vliv křesťanství při vytváření novodobých genderových konceptů.

Druhá kapitola se zabývá Fieldingovým rozporuplným vykreslením mužských postav, které odráží jejich rozpolcenost mezi tradičními vzory mužství v podobě postav válečníka, bojovníka a kavalíra a nově vznikajícími vzory mužnosti, které kladou důraz na kultivovanost, schopnost empatie a velkorysost vůči druhým. Tento rozpor také odpovídá vývoji konceptu zdvořilosti od souboru naučených a společností vyžadovaných způsobů chování k pojetí zdvořilého chování jako citlivosti vůči okolí. Tato citlivost je založena na vnitřní dobrotě a stává se předpokladem pro společenskou etiketu. Posun od naučených pravidel k vyjádření dobroty vůči druhým je demonstrován na antagonistických postavách Toma a Blifila, díky kterým Fielding vytváří své obecné pojetí mužské ctnosti. Postavu Toma dále komplikuje jeho přemíra dobrosrdečnosti vůči ženám, která mu nedovoluje dojít

šťestí se svou vyvolenou Sofií, a proto musí nejdříve najít správnou míru osobního zájmu, aby jí byl hoden.

Poslední kapitola se zaměřuje na změnu narativní strategie ve Fieldingově románu *Amelia*, kde autor přechází od komického k více vážnému tónu. Hrdina knihy, Billy Booth, blíže ilustruje rozkol mezi předchozími a nově vznikajícími vzory mužnosti, tentokrát v kontextu komplexnějšího systému Londýnské společnosti, která je plná intrik a nástrah. Fielding zde vykresluje životní cestu citlivého a dobrosrdečného kapitána Bootha na pozadí tvrdého městského prostředí a poukazuje na rizika přehnaně sentimentálního přístupu, který jeho okolí nepřináší nic dobrého. Fielding tedy odhaluje hranice populární rétoriky sentimentu v literatuře i v reálném životě, a zpochybňuje tak účinnost této rétorické strategie jako motivačního faktoru při kultivaci společnosti. Fieldingovo zpracování tématu správné míry osobního zájmu a zobrazování hrdinů v kontextu komplexní sítě společenských vztahů odkrývá přemíru individualismu jako potenciálně izolující a škodlivý společenský trend, a tím se jeho dílo dotýká i problémů naší současné doby. Přestože jeho záměrně nedokonalé postavy sklidily u čtenářů rozpačitý ohlas, Fielding odmítl vytvářet jasné jednoduché vzory ctnosti a neřesti, protože takový postup neodpovídal jeho přesvědčení o důležitosti kritického myšlení při vytváření morálních hodnot. Než aby se stal moralizujícím kazatelem, Henry Fielding tedy v procesu reformace společnosti zaujal spíše roli učitele, který své čtenáře vede k poznání.

